

УДК 378.147:811.161.2
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.48.259-262

Мельник Тетяна Петрівна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови

Тернопільський національний медичний університет імені Івана Яковича Горбачевського МОЗ України

м. Тернопіль, Україна

melnuk_tt@tdmu.edu.ua

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-8633-0611>

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ В ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО ДО УКРАЇНСЬКОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. У статті представлено результати використання ділової гри в підготовці іноземних студентів медичних ЗВО до українськомовної комунікації в курсі української мови як іноземної. Актуальність дослідження зумовлена потребою у виробленні нових форм та методів роботи, детермінованих переосмисленням цілей викладання навчальних предметів у зв'язку з розширенням співпраці України з іншими державами щодо надання освітніх послуг. Доцільність пошуку найбільш результативних інноваційних методів навчання також пов'язане з полегшенням процесу адаптації іноземних здобувачів освіти в українськомовному середовищі та формуванням навичок правильного використання мови в процесі професійної медичної комунікації. На основі аналізу останніх досліджень зроблено висновок, що недостатньо Мета статті – презентувати матеріали ділової гри «У лікаря» для підготовки іноземних студентів медичних ЗВО до українськомовної комунікації. У процесі реалізації поставленої мети використано метод теоретичного аналізу (для вивчення особливостей застосування ділової гри) та метод імітаційного моделювання (з метою продемонструвати використання ігрових технологій у викладанні української мови як іноземної). У результаті проведеного дослідження визначено, що ділова гра є одним із найдієвіших методів у формуванні комунікативної компетенції. Аналіз набутих студентами на занятті знань доводить ефективність впровадження ігрових прийомів. Встановлено, що ділові ігри допомагають іноземним студентам удосконалити вміння відтворювати відомі та розпізнавати нові лексичні одиниці, використовувати їх у комунікативних ситуаціях; граматично правильно утворювати словосполучення, речення та модифікувати їх у текст як логічно завершену думку; пояснювати значення загальноживаних слів і термінів із фаху; застосовувати тактики українськомовного спілкування.

Ключові слова: ділова гра; інноваційні методи; комунікація; іноземні студенти; медичні ЗВО.

Вступ. Розширення співпраці України з іншими державами щодо надання освітніх послуг зумовило переосмислення цілей викладання навчальних предметів, зокрема української мови як іноземної. Здобуваючи вищу медичну освіту в Україні, іноземним студентам необхідно не лише вміти користуватися державною мовою як засобом спілкування в різних побутових ситуаціях, а й у професійній діяльності для формування практичних навичок із фаху. Зважаючи на те, що процес засвоєння української мови, як і будь-якої іншої іноземної, є досить складним і тривалим, актуальним у сучасній науці залишається питання вироблення найбільш результативних інноваційних методів навчання, які допоможуть іноземцям адаптуватися в українськомовному середовищі та набути навичок правильного використання мови в процесі комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням та впровадженням нових методів та прийомів у викладання української мови як іноземної займалися багато науковців. Досвід використання найбільш сучасних шляхів подання матеріалу в процесі укладання підручників з української мови як іноземної узагальнила І. М. Кочан. Більшість дослідників, серед яких В. Я. Корженко, Т. А. Касьяненко, Л. В. Фоміна, наголошують на тому, що результатом використання різних прийомів викладання мови має бути виховання студентів з високим рівнем не лише мовленнєвої, а й загальної культури. Розглядаючи ділову гру як модель формування комунікативної компетенції, Л. В. Пікулицька, Л. І. Байдак, О. В. Соловйова розцінюють її як форму навчання, у якій студенти можуть поєднати мовленнєву та немовленнєву поведінку, продемонструвати творчі та професійні здібності.

Застосування різних видів ділових ігор у методиці викладання української мови неодноразово було

об'єктом наукових студій. Так, Г. Д. Швець, І. Є. Зогуля вивчають специфіку ситуативної та рольової соціально-побутової гри. Н. Василенко та О. Палінська характеризують проблемно-рольові, дискусійні та творчі ігри. Проте робота науковців переважно спрямована на теоретичне опрацювання специфіки комунікативних ігор у курсі української мови як іноземної, мало уваги приділено практичній реалізації цього методу в роботі з іноземними студентами залежно від обраного ними фаху.

Мета статті – презентувати матеріали ділової гри «У лікаря» для підготовки іноземних студентів медичних ЗВО до українськомовної комунікації. Для реалізації поставленої мети використано такі методи дослідження: метод теоретичного аналізу (для вивчення попереднього досвіду науковців щодо особливостей застосування ділової гри); метод імітаційного моделювання (з метою показати один зі способів уведення ігрових технологій у викладання української мови як іноземної в нових освітніх умовах).

Виклад основного матеріалу. Відповідно до стандартів вищої медичної освіти в результаті вивчення української мови як іноземної студент має уміти: 1) відтворювати вже відомі й розпізнавати нові лексичні одиниці, використовувати їх у відповідних комунікативних ситуаціях; 2) граматично правильно утворювати словосполучення, речення та модифікувати їх у текст як логічно завершену думку; 3) пояснювати значення загальноживаних слів і термінів з фаху; 4) застосовувати стратегії і тактики українськомовного спілкування.

Мовна підготовка іноземців у медичних ЗВО спрямована на формування навичок спілкування як у побутовій, так і в навчально-професійній сфері. Досягти високого рівня комунікативної компетенції в чужомовному середовищі важко, тому основним завданням викладача української мови як іноземної є

добір найбільш ефективних методів та прийомів навчання, які допоможуть іноземцям зрозуміти правила використання мовних засобів відповідно до ситуації.

На нашу думку, метод ділової гри є одним із найдієвіших у формуванні комунікативної компетенції, оскільки передбачає узагальнення попередньо набутих знань із різних розділів української мови в імпровізованій ситуації. За словами І.П.Дроздової, у процесі ділової гри відбувається оптимальна активізація комунікативної діяльності, а необхідність знайти вирішення поставленої проблеми зумовлює природність спілкування, розвиток критичного і логічного мислення студентів [1, с.41].

Практичний аспект використання ділової гри в підготовці іноземних студентів медичних ЗВО до українськомовної комунікації розглянемо на прикладі навчальних матеріалів із теми «У лікаря». За-

уважимо, що курс української мови як іноземної студенти вивчають протягом чотирьох семестрів, а метод ділової гри, спрямованої на формування комунікативних навичок зі спеціальності, упроваджуємо в третьому та четвертому семестрах. Виходимо з того, що необхідною умовою проведення ділової гри є попередньо набуті навички з використання лексичних та граматичних мовних моделей, тому ділову гру проводимо в три етапи: 1) підготовчий, 2) тренувальний, 3) узагальнювальний.

На підготовчому етапі використання ділової гри в навчальному процесі повторюємо найбільш доцільні лексико-граматичних конструкцій щодо теми, пропонуємо іноземцям ознайомитися з різним формулюванням одних і тих самих запитань та варіантів відповідей на них у процесі комунікації «лікар – пацієнт» під час збору основної паспортної інформації.

Завдання 1. Прочитайте. Запам'ятайте.

	<i>Запитання лікаря</i>	<i>Відповіді пацієнта</i>
1.	Як Вас звати? Яке Ваше повне ім'я?	Мене звати Амір. Моє повне ім'я Абдулхусейн Амір.
2.	Яке Ваше прізвище? Ваше прізвище?	Моє прізвище Абдулхусейн. Абдулхусейн.
3.	Скільки Вам років? Ваш вік? Ваша дата народження?	Мені 23 роки. 23 роки. 20.03.1997. Двадцять нуль третє тисяча дев'ятсот дев'яносто сьомий рік.
4.	Ви одружений? (для чоловіка) Ваш сімейний стан? Ви заміжня? (для жінки) У Вас є діти?	Ні, я неодружений. Так, я одружений Неодружений. Ні, я незаміжня. Так, я заміжня. Ні, у мене немає дітей. Так, у мене є син.
5.	Ви навчаєтеся чи працюєте? Де Ви навчаєтеся? Де Ви працюєте? Місце роботи? Яка Ваша посада?	Я навчаюся. Я студент. Я працюю. Я навчаюся в Тернопільському національному медичному університеті імені Івана Горбачевського. Я працюю в клініці «Сім'я» у Тернополі. Клініка «Сім'я» у Тернополі. Моя посада – лікар-стоматолог.
6.	За якою адресою Ви проживаєте? Ваша адреса?	Я проживаю за адресою: вулиця Руська, будинок 5, квартира 8, місто Тернопіль. Вулиця Руська, будинок 5, квартира 8, місто Тернопіль.
7.	Який у Вас номер телефону? Ваш номер телефону? Назвіть номер Вашого телефону.	067 55 47 342
8.	Що у Вас болить? Що Вас турбує? На що скаржитесь?	У мене болить горло і голова. Мене турбує сильний кашель і нежить. У мене сильний головний біль.

*Завдання 2. Поедняйте слова з колонок А і Б, утворіть словосполучення.
Наприклад: робити + укол.*

<i>А</i>	<i>Б</i>
брати	таблетки
виписувати	укол
міряти	на вулиці Братів Бойчуків, 5
допомагати	до лікаря
пити	шлунок
їсти	аналіз крові
хворіти	погано
робити	добре
почуватися	друзі
виглядати	лікаря
вітатися	сьогодні
викликати	тиск
промити	суп
приймати	ліки
їти	добрий день
запитувати	чай з лимоном
жити	в медичному університеті
навчатися	аналізи
купити	рецепт
здавати	швидко допомогу

Щоб студенти вміли правильно проводити збір інформації щодо хворого та розуміли зміст отриманих відповідей, на другому етапі ділової гри добираємо діалогові ситуації, у яких необхідно виконати роль лікаря чи пацієнта. У результаті розігрування таких ролей іноземці розвивають логічне мислення, вправляються у використанні необхідних мовленнєвих конструкцій.

Завдання 3. Додайте запитання лікаря до відповідей хворого.

- ...?
- Ястремська Кароліна.
- ...?
- 11. 04. 1995.
- ...?
- Я незаміжня.
- ...?
- Я навчаюся.
- ...?
- Тернопільський державний медичний університет імені Івана Горбачевського.
- ...?
- Вулиця Лучаківського, будинок 9, квартира 34, місто Тернопіль.
- ...?
- 063 89 67 945.
- ...?
- У мене сильно болить живіт, а також нудота і слабкість.
- ...?
- Так, висока.
- ...?
- Ні, не приймала. Лікаря, який у мене діагноз?
- ...

Завдання 4. Доповніть діалоги відповідними фразами.

- I. – Що Вас турбує?
- ...
  - Біль сильний чи слабкий?
  - ...
  - Нудота є?
  - ...
  - Голова паморочиться?
  - ...
  - Тиск, температуру міряли?
  - ...
  - Я випишу Вам ліки. Вам потрібно йти в аптеку і купити ці таблетки.
  - ...?
  - Приймати треба 3 рази на день до їжі. Знаєте, де аптека?
  - ...
  - Вона знаходиться на Вашій вулиці.
  - ...
  - Прошу. До побачення. Одужуйте!

2. – Добрий день! Лікарю, у мене головний біль і мене морозить.

- ...?
- Сильний.
- ...?
- Ні, нежитю немає. Але є кашель.
- ...?
- Вчора був сухий, а сьогодні мокрий.
- ...?
- Так, міряла. Температура 38, 3°C.
- Які ліки Ви приймали?
- ...
- Хто виписав Вам ці ліки?
- ...
- Купіть ще сироп від кашлю.
- ...
- Одужуйте!

Третій етап ділової гри передбачає наближення розіграної на занятті комунікативної ситуації до реальних випадків у професійній діяльності. У процесі використання такого методу навчання кожен зі студентів може продемонструвати свої знання та уміння у веденні діалогу з пацієнтом.

Завдання 5. Читайте текст. Грайте роль лікаря і пацієнта, використавши всю інформацію з тексту. Король Марта захворіла. У неї болить голова. Її турбує кашель, нежить і висока температура – 38,2°C. Вона навчається на факультеті іноземних студентів у Тернопільському національному медичному університеті імені Івана Горбачевського. Дівчина приїхала з Польщі, але зараз живе в Тернополі на вулиці Живова, будинок 14, квартира 46. Її номер телефону 063 45 66 789. У неї немає чоловіка і дітей, їй 20 років. Зараз вона в поліклініці, у кабінеті № 56. Лікар слухає легені і виписує їй рецепт. Таблетки їй треба приймати 3 рази на день після їжі, сироп – 2 рази на день. Ще лікар радить пити теплий чай. Марті потрібно йти в аптеку. Лікар говорить, що ці ліки є в аптеці на першому поверсі поліклініки. Дівчині потрібно прийти до лікаря через 3 дні.

Висновки. Послугуючись методом ділової гри у викладанні навчального матеріалу з теми «У лікаря», ми дійшли висновку, що студенти не лише краще засвоюють необхідні в професійній діяльності мовні одиниці, а й розуміють способи їх практичного застосування в українськомовній комунікації. Констатуємо, що ігрові форми роботи на занятті розвивають ініціативність, мотивують іноземців до розширення словникового запасу, покращують атмосферу в колективі, дають можливості продемонструвати креативність у діалогових ситуаціях. Перспективним вважаємо подальше практичне опрацювання цього методу в процесі формування професійної українськомовної комунікації іноземних студентів.

Список використаної літератури

1. Дроздова І.П. Інтерактивні методи навчання мов у вищих навчальних закладах нефілологічного профілю. *Наука і освіта*. 2015. № 9. С.40–45.
2. Швець Г.Д. Ігрові технології в навчанні української мови як іноземної. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2016. №5 (112). С.106–112.

References

1. Drozdova, I.P. (2015) Interaktyvni metody navchannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh nefilolohichnoho profilu [Interactive methods of language teaching in higher educational institutions of non-philological profile]. *Science and education*, 9, 40–45. [in Ukrainian].
2. Shvets, H.D. (2016) Ihrovi tekhnolohii v navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi [Game technologies in teaching Ukrainian as a foreign language]. *Scientific bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky*, 5 (112), 106–112. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.03.2021 р.
Стаття прийнята до друку 26.03.2021 р.

Melnyk Tetiana

Candidate of Philological Sciences, Ph.D., Associate Professor
Department of Ukrainian Language
I.Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, Ukraine

PRACTICAL ASPECTS OF USING A BUSINESS GAME IN THE PREPARATION OF FOREIGN STUDENTS OF MEDICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FOR UKRAINIAN-LANGUAGE COMMUNICATION

Abstract. The article presents the results of the use of business games in the preparation of foreign medical students for Ukrainian language communication in the course of Ukrainian as a foreign language. The relevance of the study is due to the need to develop new forms and methods of work, determined by rethinking the goals of teaching subjects in connection with the expansion of cooperation between Ukraine and other countries in providing educational services. The expediency of finding the most effective innovative teaching methods is also related to facilitating the process of adaptation of foreign students in the Ukrainian-speaking environment and the formation of skills for the correct use of language in the process of professional medical communication. Based on the analysis of recent research, it is concluded that the issue of practical implementation of the method of business game in working with foreign students, depending on their chosen profession, remains insufficiently studied. Accordingly, the purpose of the article is to present the materials of the business game «At the doctor's» to prepare foreign medical students for Ukrainian language communication. In the process of achieving this goal, the method of theoretical analysis (to study the peculiarities of the application of business games) and the method of simulation (in order to demonstrate the use of game technologies in teaching Ukrainian as a foreign language) were used. As a result of the study it was determined that the business game is one of the most effective methods in the formation of communicative competence. The analysis of the knowledge acquired by students in class proves the effectiveness of the introduction of game techniques.

Key words: business game; innovative methods; communication; foreign students; medical higher education institutions.